

Rusiyalı ekspert Darya Qrevtsova qlobal çağırışlar, geosiyasət və Azərbaycan haqqında danışır

Darya Qrevtsova tanınmış rusiyalı politoloq, Siyasi Araşdırmalar İnstitutunun direktor müavini. O, beynəlxalq münasibətlər üzrə ixtisaslaşmış və postsovet məkanına, o cümlədən Cənubi Qafqaza xüsusi diqqət yetirərək geosiyasi prosesləri fəal təhlil edir. Darya özünün ekspert rəylərində Rusiya-Azərbaycan münasibətləri, Azərbaycanın regiondakı rolu və aparıcı qlobal oyunçularla qarşılıqlı əlaqəsini dəfələrlə şərh edib.

Biz bu müsahibədə təkcə qlobal çağırışlar və geosiyasəti müzakirə etməklə kifayətlənmədik, həm də Darya Qrevtsovanın Azərbaycanı necə gördüyünü, siyasət elminə necə gəldiyini və bu sahədə onu ən çox təəccübləndirən cəhətləri öyrəndik.

- *Darya Vasilyevna, dünyada mövcud geosiyasi vəziyyəti necə xarakterizə edərdiniz? Hazırda hansı regionlar daha qeyri-sabitdir?*

- Dünyada geosiyasi vəziyyət qeyri-sabitdir. Hadisələr çox böyük sürətlə dəyişir, xarici siyasət dinamik inkişaf edir, ağırlı nöqtələrə toxunur ki, bu da müxtəlif regionlarda münasibətlərə gətirib çıxarır. Hazırda ən gərgin nöqtələr Ukrayna, Yaxın Şərq və Suriyadır. ABŞ-də Donald Trampın hakimiyyətə qayıdışından sonra siyasi qruplar arasında mübarizə daha da şiddətlənib. Qondarma "dərindən dövlət" - kəşfiyyat agentlikləri və Pentaqon rəsmiləri Prezidentlə münasibətə girərək öz gündəmini irəli sürürlər. Bundan əlavə, Afrikada qeyri-sabitlik davam edir. Konqoda döyüşlər səngimir və keçmiş Fransa koloniyalarında Parisin təsirinə qarşı müqavimət gətirdikcə güclənir.

Bu proseslər narahatlıq doğursa da, Azərbaycan kimi ölkələrin əvvəllər susqun vəziyyətdə olan məsələləri gündəmə gətirməsi ürəkəçandır. Dünya sürətlə dəyişir və hər an yeni münaqişə başlaya bilər. Əsas problem milli liderlərlə onların xalqlarının maraqları arasında uyğunsuzluqdur. İnsanlar yenidən siyasətə təsir etmək istəyirlər.

- *Əvvəllər dediyiniz kimi, İrəvan Ermənistan-Azərbaycan nizamlanması üzrə danışıqlarda qəbul edilməz şərtlər irəli sürür. Sizcə, indiki vəziyyətdə Ermənistanın strategiyası necədir?*

- Ermənistan hakimiyyətinin strategiyası Qərblə yaxınlaşmağa yönəlib, amma bu, vətəndaşların özlərinin və sülh prosesinin maraq

larına uyğun deyil. Baş nazir Nikol Paşinyan hesab edir ki, Qərb Ermənistanı kömək edəcək, onu hərbi təchizatla və hətta əsgərlərin iştirakı ilə qoruyacaq. Lakin tarixi təcrübə göstərir ki, Qərbin öz egoist maraqları var - Ermənistanın Rusiya ilə əlaqələrini kəsmək və onu Cənubi Qafqazda hərbi forpostuna çevirmək istəyir.

Qərb Ermənistanı aktiv şəkildə silahlandırır, lakin bundan heç bir iqtisadi fayda əldə etmir. Əvvəlcədən bu ölkə qonşuları - Azərbaycan, Türkiyə və Rusiya ilə münasibətləri daha da korlayır və təcrid olunmuş vəziyyətdə qalır.

Qərb regionda sülh və təhlükəsizliyə can atmır, vəziyyətə nəzarət etmək üçün idarə olunan xaos yaradır.

- *Ermənistan-Azərbaycan nizamlanması prosesinin xarici qüvvələr tərəfindən bloklanması ehtimalı nə dərəcədə realdır?*

- Təbii ki, sülh yolu ilə həll prosesini xarici qüvvələr tərəfindən əngəllənir. Qərb dövlətləri, xüsusilə erməni lobbisinin fəal olduğu Fransa region üçün real olmayan şərtlər irəli sürür.

Fransa İkinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyətin qisasını almaq arzusunda olan erməni lobbisinin maraqlarından çıxış edərək vəziyyətin sabitliyini pozmağa yönəlmiş destruktiv siyasət yürüdür. Onlar Qərbin Ermənistanı qoruyacağını güman edərək hərbi dəstəyə ümid bəsləyirlər. Lakin bu, qeyri-realist sənəddir.

Qərb Ermənistandan istifadə edir, onu vədlərlə aldadır və faydalı əməkdaşlıq illüziyası yaradır. Əslində, bu kurs dalana dirənib, çünki sülh yolu ilə həlli öz şəxsi

maraqlarını güdən lobbilər deyil, region ölkələri həll edir.

- *Beynəlxalq münasibətlərdən söz düşmüşkən, bilmək istərdim ki, sizi politologiya sahəsinə gətirən nədir? Niyə bu sahəni seçdiniz?*

- Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Siyasi elmlər fakültəsini bitirmişəm və bu, mənim şüurlu seçimim olub. Uşaqlıqda nənəmlə xəbərlərə baxmağı, müzakirə etməyi, siyasi materialları oxumağı və namizədlərin platformalarını təhlil etməyi çox sevirdim. Sonra o, bu barədə siyasətlə çox da maraqlanmayan valideynlərimə danışdı. Məhz bu söhbətlərdən mənim siyasətə sevgim yaranmışdı. Universitet seçmək vaxtı gələndə Rusiyanın ən güclü ali təhsil müəssisəsi olan Moskva Dövlət Universitetinə daxil olmaq qərarına gəldim. Amma ilk dəfə keçid balı toplaya bilmədim. Sonra təslim olmaq qərarına gəldim, daha yaxşı hazırlaşdım və bir il sonra universitetə daxil oldum.

Araşdırmalar inanılmaz dərəcədə maraqlı oldu. Müəllimlərimiz həm dövlət orqanlarında, həm də beynəlxalq münasibətlər sahəsində çalışan praktiklər idilər. Biz onların təcrübəsindən öyrənməyə bilirdik.

Bundan əlavə, tələbə həyatı forumlarında, konfranslarda, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri ilə görüşlərdə iştirak etmək imkanı verirdi. Təhsil prosesi kim olmaq istədiyimi daha yaxşı anlamağa kömək etdi.

Müasir dünya çox sürətlə dəyişir və beynəlxalq münasibətlər mənim üçün bir çağırış və təhsil almaq stimuluna çevrilib. Müxtəlif ölkələrin nümayəndələri, fərqli

mədəniyyətləri təmsil edən siyasətçilər ilə qarşılıqlı əlaqə həmişə maraqlıdır. Bu, mənə müəyyən bir xalqın və ya siyasətçinin həyat tərzini daha dərinləndirən başa düşməyə imkan verir, həm də özümü daha yaxşı anlamağa və bu dünyanın nə qədər müxtəlif olduğunu dərk etməyə kömək edir.

- *Karyeranızda öz nöqteyi-nəzərinizi müdafiə etməli olduğunuz çətin məqamlar olubmu?*

- Politologiya sahəsində çox vaxt öz nöqteyi-nəzərinizi müdafiə etməli olursan. Krakovda keçirilən Avropa forumunda Rusiyanın mövqeyinin düşmənçiliklə qarşılandığı müzakirələr xüsusilə yaddaqalan oldu. Mən nəfərlik auditoriya qarşısında güclü rəqiblərlə mübahisə etmək asan deyildi, lakin peşəkar inkişaf üçün dəyərli idi.

Mən də Soçidəki vəziyyətlə bağlı yazı dərc edəndən sonra sosial şəbəkələrdə sərt reaksiya ilə üzləşdim. Qeyd etdim ki, regionun iqtisadiyyatını inhisara almış Ermənistandan olan insanların hökmranlığı səbəbindən şəhər "Adler Ermənistan Respublikası"na çevrilir.

Geniş təbliğatdan sonra təhdidlər almağa başladım və səhifəni bağlamalı oldum.

Politologiya təkcə təhlil deyil, həm də başqalarının maraqları ilə toqquşmaqdır. Amma çətin anlar belə öyrənmək, biliklərini artırmaq və öz mövqeyini sübut etmək imkanı verir ki, həqiqət həmişə təbliğatdan daha vacibdir.

- *Darya Vasilyevna, siz Rusiya ilə Azərbaycan arasındakı münasibətləri bir neçə dəfə şərh etmişiniz. Azərbaycan haqqında şəxsi təəssüratınız necədir? Oraya səfər etmişiniz?*

- Mən Azərbaycana ilk dəfə tələbə olanda getmişəm. Dostlarımla Qazaxıstan, Azərbaycan və Gürcüstanı gözdik, sonra Türkiyə vasiyyətilə Soçiyə qayıtdıq.

Bakıya gəlib şəhərin mərkəzinə çatanda, mən paytaxtın memarlığına, ab-havasına, insanların qonaqpərvərliyinə heyran oldum. Kü-

çələrdə gözib Azərbaycan yeməklərini dadarkən bu şəhərin unikallığını dərhal hiss etdim.

Həmin günlərdə Azərbaycanda 28 May - Respublika Günü qeyd olunurdu. Bulvarla gəzirdik və mən odlu fəvvarələr gördüm ki, sudan alov dilləri çıxırdı. Bu o qədər qeyri-adi idi ki, hətta illər sonra başqa ölkələrə gedəndə də deyirəm: "Siz sadəcə Bakıda fəvvarələri görməmişsiniz!"

Daha sonra işlə əlaqədar, o cümlədən parlament və prezident seçkilərində beynəlxalq müşahidəçi kimi Azərbaycana gəldim. Azərbaycanlı politoloqlar, ekspertlərlə birgə konfranslar təşkil etdik, Rusiya-Azərbaycan münasibətləri ətrafında fikir mübadiləsi apardıq.

Bakı durmadan inkişaf edir. Hər gəlişim yeni binaların, obyektlərin açılışı ilə müşayiət olunurdu. Bir çox deputat Azərbaycana ilk dəfə səfər edəndən sonra Azərbaycanla dostluq qruplarına yazılıb, çünki bu dövlətlə əməkdaşlığın nə qədər perspektivli olduğunu anlaşırlar. Qonaqpərvərlik, mehribanlıq və gözəllik ecazkar ölkə - Azərbaycanla bağlıdır.

Azərbaycan öz maraqlarını müdafiə etməyi bacaran müstəqil dövlət kimi tanınır. O, onilliklər ərzində bütün gücünü Qarabağ həqiqətlərinin təbliğinə və beynəlxalq təşkilatların aciz olduğu yerdə ədalətin bərqərar olmasına sərf edib. Prezident İlham Əliyevin, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın və bütün kollektivin apardığı siyasət hörmətə layiqdir. Azərbaycanda hər zaman kiminsə siyasi maraqları yox, insan, ölkə vətəndaşının mənafeyi birinci yerdedir. Bu, təqdirəlayiqdir.

Prezident seçkilərində olan fəallıq, seçki məntəqələrində yaranan növbələr məni xüsusilə heyran etdi. Hər yaşda olan insanlar ölkənin gələcəyinə sadıq olduğunu nümayiş etdirərək səsverməyə çıxdılar. Aydın ki, insanlar özlərini siyasi subyekt kimi hiss edirlər. Avropada gənclər nadir hallarda səsverməyə gəlirlər, amma Azərbaycanda hamı fəal iştirak edir. Bu, vətəndaş şüurunun yüksək səviyyəsindən xəbər verir.